

Andrzej Tomczak

Stopień / tytuł; zatrudnienie:

prof. dr hab. (em. pracownik Instytutu Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu). W Zespole Historii Kartografii od 1975 roku.

Zainteresowania naukowe:

historia kartografii, kartografia, archiwistyka, historia polityczna Polski XVI stulecia, dyplomatyka nowożytna, historia regionalna (głównie Łęczyckie) oraz edytorstwo źródeł historycznych, geografia historyczna.

Życiorys naukowy, z uwzględnieniem osiągnięć związanych z historią kartografii:

swoją edukację rozpoczął w szkole podstawowej i Prywatnym Gimnazjum Męskim A. Zimowskiego w Łodzi. Naukę w liceum humanistycznym przerwał wybuch II wojny światowej. W 1942 r. uzyskał maturę w warszawskim tajnym Liceum im. Św. Stanisława. Po maturze uczył na tajnych kompletach w zakresie czteroklasowego gimnazjum (m.in.: polskiego, historii, geografii). W 1945 r. rozpoczął studia historyczne w Łodzi, które kontynuował od 1946 na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, gdzie prof. Ludwik Kolankowski zaproponował mu stanowisko zastępcy asystenta. Podczas studiów zainteresował się archiwistyką. W 1947 i 1948 r. odbył praktykę w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie pod kierunkiem Adama Stebelskiego i Jadwigi Karwasińskiej. W 1948 r. uzyskał magisterium z filozofii w zakresie historii, na podstawie pracy *Walenty Dembiński, ostatni kanclerz Polski Jagiellońskiej* (promotorem był L. Kolankowski). Po studiach jako młodszy asystent, a później asystent, kontynuował pracę naukową i dydaktyczną na UMK. Na podstawie pracy *Walenty Dembiński i jego ród* uzyskał w 1950 stopień doktora nauk humanistycznych (jej promotorem był prof. L. Kolankowski). W tym samym roku, ze względów politycznych, zmuszony był do opuszczenia UMK. Przeniósł się do Łodzi, gdzie od sierpnia podjął pracę na stanowisku archiwisty w tamtejszym Wojewódzkim Archiwum Państwowym. Od 1955 r. był kustoszem w Wojewódzkim Archiwum Państwowym i kierował Oddziałem Zbiorów i Kolekcji. W tym okresie zajął się też metodyką archiwalną. W 1957 r. wrócił na UMK, gdzie objął stanowisko adiunkta w Katedrze Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii. Rada Wydziału Humanistycznego UMK w 1964, na podstawie rozprawy pt. *Kancelaria biskupów włocławskich w okresie*

księgi wpisów (XV–XVIII w.) oraz kolokwium habilitacyjnego, nadała mu stopień doktora habilitowanego w zakresie historii nowożytnej i nauk pomocniczych historii. W 1965 r. został docentem w Instytucie Historii UMK, a następnie kierownikiem Zakładu Archiwistyki. Od 1973 r. był zastępcą dyrektora Instytutu Historii i Archiwistyki, a w latach 1973–1990 kierownikiem Studium Podyplomowego Archiwistyki. Dzięki jego staraniom, w 1969 r. Instytut Historii UMK, jako jedyny w Polsce, został przekształcony w Instytut Historii i Archiwistyki. 4 kwietnia 1974 r. uchwałą Rady Państwa uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego nauk humanistycznych, a 19 lutego 1981 r. – profesora zwyczajnego. Z jego inicjatywy doszło do podpisania umowy o współpracy między UMK a Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych w Warszawie.

Członek licznych Rad i Stowarzyszeń, m.in.: Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego, Polskiego Towarzystwa Historycznego; Stowarzyszenia Archiwistów Polskich; Towarzystwa Naukowego w Toruniu; Rady Archiwalnej przy Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych; Komitetu Redakcyjnego „Archeionu”; Rady Naukowej Archiwum Polskiej Akademii Nauk; Rady Naukowej Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk; Komitetu Nauk Historycznych Polskiej Akademii Nauk.

W 2013 roku za wybitne osiągnięcia w pracy naukowo-badawczej i działalności dydaktycznej, za zasługi na rzecz rozwoju nauki został przez prezydenta Bronisława Komorowskiego odznaczony Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, którym udekorowano go 3 maja 2013 r. podczas uroczystości na Zamku Królewskim z okazji Święta Narodowego 3 Maja.

W 2014 roku uhonorowany tytułem Doktor Honoris Causa Uniwersytetu Szczecińskiego.

W 2015 roku odznaczony Krzyżem z Mieczami Orderu Krzyża Niepodległości za wybitne zasługi poniesione w walce z bronią w rękę o suwerenność i niepodległość Państwa Polskiego w latach 1939–1956.

Wybrane publikacje

1. *Mapy województwa pomorskiego w drugiej połowie XVI wieku*, Toruń 1955, 180 s., mapy; współautor: M. Biskup.

2. *Źródła kartograficzne do dziejów Łęczycy średniowiecznej*, w: *Łeczyca wczesnośredniowieczna*. t. 1, *Dokumentacja kartograficzna*, 1966, s. 35–60, tabl. 13 z mapami.

3. *Źródła kartograficzne do dziejów Torunia z przełomu XVIII i XIX wieku*, „Acta Universitatis Nicolai Copernici. Historia”, 9, 1973, s. 175–198.

4. *O najdawniejszych planach miasta Torunia*, „Zapiski Historyczne”, t. 45, 1980, z. 3 s. 101–128.

5. *Źródła kartograficzne do oblężenia przez Szwedów Torunia w 1703 roku*, „Zapiski Historyczne”, t. 47, 1982, z. 4, s. 227–238.

6. [red.] *Miasta*, „Z Dziejów Kartografii”, t. 3, Warszawa 1984, 275 s.; współredaktor: Julian Janczak.

7. [red.] *Kartografia forteczna*, „Z Dziejów Kartografii”, t. 5, 1991, red. A. Tomczak, 185 s., 40 ryc.

8. *Jerzy Fryderyk Wilhelm Rüdiger i jego plany Torunia i Chełmna z drugiej połowy XVIII wieku*, w: *Kartografia forteczna*, „Z Dziejów Kartografii”, t. 5, red. A. Tomczak, Warszawa 1991, s. 172 – 180, współautor: Zenon H. Nowak.

9. *Julian Janczak – 20 lat Zespołu Historii Kartografii Instytutu Historii Nauki PAN*, w: *Dwudziestolecie Zespołu Historii Kartografii przy Instytucie Historii Nauki PAN*, „Z Dziejów Kartografii”, t. 7, Warszawa 1995, s. 19–28.

10. *Studia Historico-Archivistica*, Toruń 2002, 480 s.